

**До Дня народження
українського поета, літературознавця,
критика, громадсько-політичного діяча
Євгена Филімоновича Маланюка
(01.02.1897–16.02.1968)**

«Є. Маланюк із найвидатнішого поета української еміграції перетворився на класика української літератури ХХ ст., його поезія – не лише крик зболеного серця, а ще і гарт, очисний вогонь, через який проходить наш народ на нелегкому шляху до своєї державності й духовності».

М. Ільницький

Євгеній Филімонович Маланюк народився 1 лютого 1897р. на Херсонщині (зараз Кіровоградська область) в родині українських інтелігентів.

Свої перші вірші майбутній поет почав писати у 13-річному віці під впливом гуманітарних традицій гімназії: живопису, театру та позакласного читання.

1914 року після закінчення гімназії Є. Маланюк вступив до Петербурзького політехнічного інституту. Але Перша світова війна стала на перешкоді навчанню. Юнак після навчання в Київській військовій школі служив в діючій армії.

1917 рік приніс Євгенові Маланюкові чимало гострих вражень, потрясінь і втрат: жорстокі будні на фронтах Першої світової, Лютнева революція, демобілізація з російської армії та участь у створенні Української Народної Республіки.

Світова війна закінчилася для Євгена Маланюка в лютому 1918 року. Але склалося так, що після короткої відпустки йому знову довелося воювати: він став на захист Української держави.

На нього чекали ще три роки війни. Війни, у якій тричі доводилося здавати ворогові Київ, у якій був «кривавий листопад» 1919 року, був 1920 рік, коли тридцятип'ятитисячне українське військо після десятиденних запеклих боїв було змушене 21 листопада перейти польський кордон.

У 1920 році разом з Армією УНР Маланюк емігрував до Польщі. В еміграції розкривається письменницький талант Євгена Маланюка. Його вірші, культурологічні, публіцистичні та літературознавчі статті майже кожного дня друкуються в таборових журналах «Всім», «Наша зоря», «Український сурмач». Зі своїми друзями Юрієм Дараганом і Миколою Чирським молодий письменник видає журнал «Веселка».

1923 року письменник переїздить в Подєбради для навчання в Українській Господарській Академії. Чехословаччина в той час була справжнім освітнім, науковим і культурним центром для українських емігрантів. Навчання стало для Євгена Маланюка періодом бурхливого літературного життя: доповідей, дискусій, мистецьких змагань.

Серед побратимів-літераторів були Юрій Дараган, Леонід Мосендз, Наталія Лівіцька-Холодна, Микола Чирський, Михайло Мухін, Олена Теліга, Улас Самчук.

1925 року в Подєбрадах вийшла перша збірка віршів поета «Стилет і стилос», яка стала знаковою подією в житті автора та літературно-мистецькому процесі.

З 1929 року після закінчення навчання Євген Маланюк проживе в Варшаві, очолює літературне угруповання «Танк». Побачили світ ряд книг поета: «Земля й залізо» (Париж, 1930), «Земна мадонна» (Львів, 1934), «Перстень Полікрата» (Львів, 1939)..

**Євген Маланюк,
Єлисаветград, 1914 р.**

У. Самчук, Є. Маланюк, Р. Бжезький, О. Штульман, І. Білик

«Вибрані поезії» (Львів; Краків, 1943), з'являються десять статей, нарисів, есе публікуються переклади з інших літератур. У 1939 році Євген Маланюк брав участь в обороні столиці Польщі від німецьких військ.

1945 року Євген Філімонович Маланюк емігрував до Німеччини. В еміграції поет бере участь у створенні письменницької організації СТІНА, яка стала епохою в історії української літератури у вигнанні. Навколо нього збирається коло літературно обдарованої молоді з нової хвилі української еміграції: Леонід Лиман, Олег Зуєвський, Леонід Полтава.

У червні 1949 року письменник переїздить до США, поселяється в Нью-Йорку. 1958 року Є. Ф. Маланюк став почесним головою об'єднання українських письменників «Слово». В США вийшли друком збірки «Влада», «Поезії в одному томі», «Остання весна», «Серпень»; окремим виданням виходить поема «П'ята симфонія» (1954). Публікуються монографії, статті, нариси: «Нариси з історії нашої культури» (1954), «Малоросійство» (1959), «Ілюстрісімумс Домінус Мазена – тло і постать» (1960), «Книга спостережень» у двох томах (1962; 1966).

В Америці до виходу на пенсію у 1962 році Євген Філімонович працює інженером в одному з проектних бюро Нью-Йорка. У 1962 році письменник відвідав соціалістичну Польщу. Це було його останнє побачення з Варшавою, зі спогадами про минуле.

Помер Євген Маланюк 16 лютого 1968 року в Нью-Йорку. Похований на кладовищі в Баунд-Бруці в Нью-Джерсі, яке часто називають українським пантеоном.

Вшанування пам'яті Є. Ф. Маланюка

В Україні щиро шанують видатного поета. Його ім'ям названо вулиці в Кропивницькому, Києві, Львові, Дніпрі та інших містах України, у Львові є також і площа імені Євгена Маланюка.

На Кіровоградщині, малій Батьківщині письменника, рішенням обласної ради від 19 квітня 2002 року № 13 засновано обласну літературну премію імені Євгена Маланюка, що є творчою відзнакою, якою нагороджуються літератори Кіровоградської області за високохудожні твори, спрямовані на ствердження гуманістичних ідеалів, збагачення історичної спадщини народу, державотворення та демократизацію суспільства. Премія встановлюється у трьох номінаціях:

- художня література (поезія, проза, драматургія);
- літературознавство та публіцистика;
- переклад (з української мови на інші мови, з інших мов на українську мову).

Вручення відбувається щорічно 2 лютого – до дня народження Євгена Маланюка. Автору твору-переможця надається звання «Лауреат обласної літературної премії імені Євгена Маланюка», вручаються диплом установленого зразка, нагрудний знак лауреата, Почесна відзнака обласної ради і обласної державної адміністрації – скульптура «Степовий орел» та грошова частина премії.

1 лютого 2017 року на державному рівні в Україні відзначався ювілей – 120 років з дня народження Євгена Маланюка (1897-1968), поета, мистецтвознавця, літературознавця. З цієї нагоди рішенням сесії Кіровоградської обласної ради від 22.08.2017 р. № 359 Кіровоградській обласній бібліотеці для юнацтва було присвоєно ім'я видатного письменника-земляка Є. Маланюка.

А цього року 2 лютого до 125 річниці від дня народження відомого письменника, уродженця Кіровоградщини Євгена Маланюка обласний Музей мистецтв презентував виставку однієї картини.

Це олійне полотно «Співець Степової Еллади» (2001, 2006), автором якого є заслужений художник України, член Національної спілки художників України, мистецтвознавець, провідний науковий співробітник художньо-меморіального музею О.Осмьоркіна Андрій Надеждін.

«Презентований твір є яскравим зразком символізму в образотворчому мистецтві. Це сукупність різноманітних символів, які віддзеркалюють унікальну історію нашого краю – від скіфських часів до козаччини та більш сучасного періоду. Знаковою та центральною постаттю картини є сам Євген Маланюк із незмінною козацькою люлькою, письменник, який вперше ввів в обіг таке літературно-романтичне поняття як «Степова Еллада», яке до сих пір залишається своєрідною візитною карткою та брендом землі корифеїв. Дуже символічним є і зображення хреста за спиною письменника, як ілюстрація того тягаря, який приречений нести кожен справжній патріот України чи то на батьківщині, чи на чужині», – зазначають у Музеї мистецтв.

«Співець Степової Еллади» худ. А. Надеждін